

The Psychological Peculiarities of Criminal's Personality

Ecaterina POPA¹

Abstract: Throughout history, man has sought to know himself, but no one has succeeded in reaching the given goal in full. The possibility of knowing another human being is even less. Criminological science, being one of the youngest criminal sciences, is also trying to take the first steps towards the study of atypical human personality, that is, the personality of the criminal. Today, the number of unsolved or even unexamined problems is much higher than those in which a certain clarity has been achieved. The purpose of this article was to bring to a common denominator the ideas, conceptions and theories existing at the current stage on the personality of the criminal, which have already been recognized by the majority of scholars - contemporary criminologists. Also, a personal approach is proposed regarding the investigation of the personality traits of criminals.

Keywords: personality traits; behavior; personality theories; offender

1. Introducere

Personalitatea infractorului este o idee complexă care cuprinde în sine două noțiuni: noțiunea psiho-socială și noțiunea juridico-penală a infractorului (Popa, 2024). În literatura de specialitate există multe definiții ale personalității infractorului. Criminologii definesc persoana implicată în actul judiciar ca acel ansamblu al trăsăturilor personale bio-psiho-sociale (Mateuț, 2006), stabile și caracteristice pentru acea persoană care savârșește cu vinovăție o faptă prevăzută de legea penală (Stănoiu, 1995, p. 121) sau care participată ca autor, complice sau instigator'' (Amza, 2000, p. 88). Pe lângă cele menționate mai sus A. Ungureanu concretizează faptul că totalitatea trăsăturilor biopsihosociale îi „atribuie o identitate de sine inconfundabilă individului infractor, concretizată într-o atitudine antisocială” (Ungureanu, 1999, p. 166). I. Ciobanu afirmă că personalitatea infractorului este „un ansamblu de trăsături individuale biopsihosocioculturale, precum și totalitatea calităților sociale ale omului, care în corelație cu alte condiții impersonale, determină comiterea unei fapte, prevăzută de legea penală” (Ciobanu, 2013).

¹ Assistant Professor, PhD, Danubius International University, Romania, Address: 3 Galati Blvd., Galati 800654, Romania, Corresponding author: ecaterina.popa@univ-danubius.ro

S. Rusnac conchide că „personalitatea infractorului este caracterizată de o anumită motivație, aptitudini, pregătire și orientare comportamentală-criminală, dirijându-se de modelele comportamentale cu caracter antisocial” (Rusnac, 2000, p. 166). Personalitatea infractorului, susțin I.-T. Butoi și T. Butoi, „trebuie înțeleasă ca sinteză a tuturor elementelor care concură la conformația mintală a unui subiect cărui îi dă o fizionomie proprie, specifică” (Butoi & Butoi, 2004, p. 48).

Din cele reliefate mai sus reiese că personalitatea deținutului este o personalitate obișnuită caracterizându-se prin unele trăsături specifice. Trăsăturile specifice constau în prezența la deținut a pericolului social. Altfel, dacă am elimina pericolul social din comportamentul deținutului, am putea discuta despre un om normal.

Criminologii J. Pinatel, Di Tullio, Kliniberg, De Greeff etc. au sondat și emis, ținând cont de aceste trăsături, teoria personalității criminale, precizând că trăsăturile psihologice ale infractorilor sunt: agresivitatea, egocentrismul, indiferența afectivă, lipsa de inhibiție și altele (Zeca, 2015). De exemplu, s-a identificat o serie de trăsături de personalitate despre care s-a aratat că sunt asociate cu violența, inclusiv auto-asertivitatea, sfidarea, extroversiunea, narcisismul și suspiciunea. Mai recent, cercetătorii au legat comportamentele violente de trăsături precum ostilitatea, egoismul, egocentrismul, răutatea, gelozia și indiferența sau lipsa de empatie față de ceilalți. De asemenea, s-a constatat că criminalii nu au ambiție și perseverență, au dificultăți în a-și controla temperamentul și alte impulsuri și că au mai multe șanse decât oamenii convenționali să aibă credințe neconvenționale.

În general, teoreticienii personalității se străduiesc să pună cap la cap puzzle-ul personalității umane. Temperamentul este termenul folosit pentru omologul copilăriei cu personalitatea. Fațetele personalității sau temperamentului, trăsăturile, sunt combinate împreună în super trăsături sau dimensiunea largă a personalității. Trăsăturile de personalitate sunt tendințe subiacente persistente de a acționa în anumite moduri în anumite situații. Trăsăturile modelează sferile emoționale și experiențiale ale vieții, definind modul în care oamenii își percep lumea și prezic rezultatele fizice și psihologice. Există diverse modele structurate de personalitate, fiecare cu un set de trăsături și super trăsături.

2. Explicații teoretice psihologice ale trăsăturilor de personalitate

Personalitatea și criminalitatea au fost legate în două moduri generale. În primul rând, în „psihologia trăsăturilor de personalitate”, anumite trăsături sau super trăsături dintr-un model structurat de personalitate pot fi legate de comportamentul antisocial. După cum au analizat Miller și Lynam (Miller & Lynam, 2012, pp. 305-326), s-au descoperit că patru modele structurate ale teoriei personalității sunt utilizate pe scară largă în cercetarea criminologică și sunt considerate fiabile: modelul cu cinci factori NEP (Costa & McCrae, 1990, pp. 362-371), modelul PEN (Teoria personalității lui Eysenck. Modelul PEN/ Eysenck's theory of personality. The PEN model., 2024), modelul cu trei factori al lui Tellegen¹ și modelul de temperament și caracter al lui Cloninger (Cloninger, Svrakic, & Przybeck, 1993, pp. 975-990). Trăsăturile acestor modele sunt enumerate și definite. Eysenck a emis asocieri specifice între modelul PEN și ASB, propunând că criminalul tipic ar avea niveluri ridicate ale tuturor celor trei dimensiuni de personalitate propuse. Cloninger a emis ipoteza unei legături între ASB și dimensiunile personalității din modelul său, afirmând că ASB ar fi legat de căutarea de noutate ridicată, evitarea scăzută a răului și dependența scăzută de recompensă.

Al doilea mod în care teoreticienii personalității au legat personalitatea de crimă este prin „psihologia tipului personalității” sau afirmând că anumiți indivizi devianți, anormali posedă o personalitate criminală, etichetată ca psihopată, sociopată sau antisocială. Hare R. (Curea, 2018, pp. 27-31) a prezentat o schemă psihologică a infractorilor persistenti care posedă anumite calități interpersonale, afective și comportamentale disfuncționale și reprezintă aproximativ un procent din populație.

Căutarea personalității criminale sau a super-trăsăturii a captat atât mintea și imaginația academicilor, cât și a comunității mai largi. În primul rând acest lucru se datorează unei aversiuni încăpățanată față de ideea că oamenii normali violează,ucid sau molestează copii. În al doilea rând, există dorința de răspunsuri simple, directe.

În ciuda acestei popularități de durată a teoriei personalității, criminologii au contestat cu ardoare relevanța personalității în studiul criminologiei timp de câteva decenii. Această lucrare începe prin a prezenta și descrie diferitele modalități prin care teoria personalității a fost aplicată criminalității (Schaffer, 2010, pp. cap. 8, 10).

Preocupările critice care au fost ridicate cu privire la teoria personalității de către criminologi vor fi revizuite; în primul rând, vor fi luate în considerare și evaluate

¹ Modelul Circumplex al lui Watson și Tellegen. [citat 20.01.2024]. Disponibil: https://psu-pb-unizin-org.translate.google.com/psych425/chapter/watson-and-tellegens-1985-circumplex-model/?x_tr_sl=en&x_tr_tl=ro&x_tr_hl=ro&x_tr_pto=sc.

preocupările legate de propunerile cheie și implicațiile politice; în al doilea rând, vor fi revizuite criticile privind slăbiciunile metodologice în cercetarea teoriei personalității. Progresele recente în cercetarea teoriei personalității vor fi detaliate ca răspuns la acele preocupări metodologice specifice, inclusiv rezultatele cercetărilor actuale cu privire la legătura dintre personalitate și comportamentul antisocial. În cele din urmă, va fi explorată aplicația viitoare a teoriei personalității în urmărirea cunoștințelor cu privire la criminali și criminalitate și vor fi sugerate căi pentru teoria și cercetarea integrată. Caracteristica interpersonală și afectivă distinctivă a psihopaților este posesia duală a egocentrismului absolut, a grandiozității, a insensibilității și a lipsei de remușcare sau empatie pentru ceilalți, împreună cu o superficialitate carismatică, fermecătoare și manipulativă. Caracteristicile comportamentale definitorii ale psihopaților sunt impulsivitatea, irresponsabilitatea, asumarea de riscuri și comportamentul antisocial. Există acte emoționale, interpersonale și de devianță socială presupuse pentru a indica psihopatie. Termenul antisocial, nu psihopat sau sociopat, este folosit acum de Asociația Americană de Psihologie în cel mai recent Manual de Diagnostic și Statistic (DSM-IV-TR, 2000). Această tulburare se manifestă ca o nerespectare persistentă și o încălcare a drepturilor celorlalți, începând de la o vârstă fragedă și persistând până la vârsta adultă. DSM-IV-TR (2000) subliniază tulburarea de personalitate antisocială ca o tulburare clinică mai amplă decât psihopatia, un diagnostic care ar putea fi aplicat cu ușurință la mulți dintre cei care se angajează într-un comportament criminal .

Anumiți teoreticieni ai personalității precum Eysenck au postulat că trăsăturile de personalitate provin din cauze biologice. De exemplu, Eysenck a observat că nivelurile de excitare sunt direct asociate cu trăsătura de personalitate a extraversiei , iar nivelurile de testosteron sunt legate de nivelurile de psihotocism. Premisa biologic deterministă postulată în segmente ale teoriei personalității a stârnit o dezbaterie intensă în criminologie, oferind doar o privire într-o prăpastie în domeniul criminologiei care se adâncește de zeci de ani (Craciun, Schuz, Lippke, & Schwarzer, 2012, pp. 1-10).

Criticile împotriva gândirii deterministe pot fi înțelese cel mai bine în contextul istoric. Criminologia este un domeniu plin de schisme profunde și debateri ascuțite, un fel de disciplină „hibridă” , chiar și relațiile istorice despre criminologie fiind contestate. Cu toate acestea, este în general de acord că fundamentele pentru înțelegerea comportamentului criminal, chiar și justificarea existenței disciplinei criminologiei, sunt înrădăcinate în perspective psihobiologice.

Mulți dintre cei considerați a fi fondatorii criminologiei au colaborat cu psihiatrii concentrându-se pe reabilitarea și tratamentul medical sau psihologic al deviantei criminale, considerând un astfel de comportament o boală a minții sau a intelectului,

mai degrabă decât ținându-se la explicațiile mai primitive care atribuiau crimele manifestărilor a spiritelor rele sau a stării de păcătoșenie.

Odată cu apariția idealurilor iluminismului, interesul a crescut pentru ideea că, așa cum există legi naturale care acționează asupra lumii fizice, pot exista forțe subiacente care propulsează indivizii sau grupurile să reacționeze în anumite moduri. În această perioadă au apărut două școli distincte de pozitivism, cei care au presupus că aceste forțe de bază sunt sociale și cei care au presupus că forțele care propulsează comportamentul criminal sunt individuale sau psihologice.

O parte a pozitivistilor din secolul al XIX-lea, cu cercetători precum Guerry și Quetelet, s-a concentrat în primul rând pe forțele sociale și a subliniat diferențele geografice ale ratelor criminalității, în special efectele urbanizării. La baza acestei lucrări a fost ideea că indivizii nu au liberul arbitru de a acționa asupra mediului lor social, ci mai degrabă sunt acționați de forțele sociale; „Societatea pregătește crima și criminalul este doar instrumentul care le execută”.

Cu toate acestea, numele cel mai asociat cu pozitivismul secolului al XIX-lea este Cesare Lombroso. Lombroso a considerat comportamentul criminal ca un indicator al degenerării la un nivel mai scăzut de funcționare cauzat de leziuni cerebrale sau de anumite impacturi genetice (cum ar fi malformații congenitale transmise copiilor născuți din părinți bolnavi sau alcoolici), care au împiedicat dezvoltarea naturală. Se observă că antagoniștii lui Lombroso povestesc despre credința lui mărturisită față de utilizarea metodei științifice, dar detaliază, de asemenea, cum ar elabora el în mod sălbatic, speculând cu mult dincolo de limitele observațiilor sale empirice (Lombroso, 1992).

Ocazional, opera lui Lombroso este complet omisă din textele care susțin abordări individualiste sau psihologice ale comportamentului criminal, deoarece munca lui Lombroso este văzută ca o jenă și considerată un precursor al ideologiei naziste a rasei Aryan. Pe acest fundal defect al ideologiilor naziste ale igienei rasiale, etichetat de determinism biologic, teoriile înclinate sociologic au înflorit în cadrul criminologiei, iar explicațiile individualiste ale criminalității au fost părăsite ca tabu și de nementionat (Mih, 2010).

Într-un astfel de context istoric, au fost ridicate preocupări etice și morale cu privire la teoria personalității care a condus la politici inechitabile sau brutale. Temerile de recomandări de politică care forțează procedurile medicale, tratamentul medicamentos sau practicile excesiv de restrictive au fost preocupări comune ridicate împotriva teoriilor psihologice extrem de deterministe. Etichetarea sau stigmatizarea persoanelor ca psihopați, sociopați sau antisociali a ridicat îngrijorarea că astfel de etichete ar putea duce la sentințe nemeritate, dure, deoarece astfel de indivizi ar fi considerați incorigibili. În schimb, au existat îngrijorări că etichetarea

infractorilor cu tulburări de personalitate ar putea duce la îndoieli cu privire la vinovăția lor pentru infracțiuni, ceea ce duce la clemență nejustificată.

Teoreticienii personalității au fost, de asemenea, criticați pentru că s-au concentrat exclusiv pe persoanele disfuncționale, mai degrabă decât pe mediile care produc disfuncția lor. Teama era că această concentrare unidimensională asupra comportamentului criminal care provine din interiorul persoanei ar putea duce la recomandări de politici care neglijează și respingeau forțele de mediu sau sociale care favorizează criminalitatea.

Chiar și în cadrul cercetărilor inițiale centrate pe personalitate și criminalitate, cum ar fi cercetările efectuate de Glueck, teoria personalității a fost diferențiată de determinismul biologic prin concentrarea asupra interacțiunii personalității cu mediul. Eysenck își descrie teoria ca un model de diateză-stres, postulând că o predispoziție poate fi moștenită pentru anumite tipuri de boli mintale, dar este activată de anumiți factori de stres de mediu.

Moffitt a recunoscut, de asemenea, continuitatea comportamentului criminal al infractorilor persistenți ca fiind nici determinată în totalitate de trăsături, nici susținută în întregime de mediu (Moffitt, 1993). Mai degrabă, persistența în ASB este considerată rezultatul unui proces reciproc între trăsăturile individuale și reacțiile mediului la acele trăsături personale .

În ceea ce privește teama că implicațiile politicilor ar neglija problemele sociale, mult dimpotrivă, concentrarea teoriei personalității asupra efectelor interacționale ale indivizilor cu mediul lor a condus la dezvoltarea atentă a implicațiilor cercetării care implică familia, mediul școlar, precum și comunitatea internată. și instituțiile societale. Disfuncționalitatea copilăriei este atribuită expunerii la violența părintească, atașamentului slab parental-copil și abuzului.

Vulnerabilitatea copilăriei este considerată a fi rezultatul consumului matern de droguri, alimentației proaste, expunerii la toxine și lipsei de afecțiune. Moffitt a prezis o prevalență mai mare a delincvenței în rândul minorităților etnice din cauza unei probabilități crescute de a experimenta markeri de risc prevăzuți (de exemplu, îngrijire prenatală deficitară, expunere la toxine, adversitate familială), la care minoritățile sunt supuse la niveluri ridicate din cauza sărăciei și instituționalizării (Chatoor, 2009).

Cu toate acestea, se recomandă vigilență în ceea ce privește stigmatizarea rezultată din etichetarea persoanelor cu tulburări de personalitate deviante. În România, prezența unor astfel de diagnostice justifică neangajarea în tratament de către profesioniștii din domeniul sănătății mintale cu astfel de clienți pe baza Legii privind sănătatea mintală din 1983, cu așa-numitul criteriu de „tratabilitate”. Modificările legislației penale din Romania permit acum detenția pe termen

nedeterminat a persoanelor despre care se consideră că ar putea reprezenta o amenințare gravă. Astfel de persoane trebuie să aibă un diagnostic sever de tulburare de personalitate care o face „mai probabil decât să nu comită o infracțiune care ar putea duce la o vătămare fizică sau psihologică gravă de la care o victimă i-ar fi greu să se recupereze (Chirică, Andrei, & Ciuce, 2009).

În profesiile clinice, „cea mai controversată problemă a fost dacă există o legătură între tulburarea mintală gravă și violență”. Cu toate acestea, instanțele din România solicită acum astfel de evaluări ale riscurilor de la profesioniștii din domeniul sănătății mintale. Statutele agresorilor sexuali care au fost adoptate în mai multe state din Europa sunt similare cu aceste noi legi, dar au un domeniu de aplicare mult mai limitat.

În ceea ce privește temerile de clemență nejustificată din partea sistemului de justiție din cauza etichetării infractorilor cu tulburări de personalitate, pendulul justiției pare să se îndrepte într-o direcție mai punitivă. De exemplu, achitarea unui pedofil a declanșat o serie de critici împotriva pledoariei de nebulie. Drept urmare, s-au făcut zeci de modificări în legi cu privire la pledoariile de nebulie, s-au desființat complet apărarea la procesele penale.

Dincolo de criticile referitoare la ipotezele care stau la baza sau impacturile potențial negative ale teoriei personalității asupra politicii, au fost făcute critici în trecut cu privire la metodele de cercetare în cercetarea teoriei personalității. Cercetarea trăsăturilor de personalitate a fost considerată de mulți ca un simplu exercițiu circular de blamare, condamnând criminalii pentru propriile tendințe criminale. Teoria trăsăturilor a fost caracterizată prin ipoteza, „delincvenții sunt delincvenți pentru că au delincvență în ei”. Într-o revizuire a cercetării personalității, Miller și Lynam (2001) și Roberts (2009) au remarcat slăbiciuni metodologice cheie în cercetarea timpurie a personalității care a pus îndoieli în rândul criminologilor cu privire la fiabilitatea și validitatea acesteia, inclusiv: validitatea constructului și fiabilitatea măsurilor trăsăturilor de personalitate, îndoieli despre validitatea testelor de proiecție și preocupările legate de construcția scalei prin „introducerea criteriilor” (Visu-Petra, Cheie, & Miu, 2012).

3. Concluzii

În concluzie pe parcursul întregii istorii omul a tins să se autocunoască, însă nimeni nu a reușit să atingă scopul dat pe deplin. Posibilitatea cunoașterii altui om este și mai redusă. Știința criminologică, fiind una dintre cele mai tinere științe criminale, încearcă și ea să facă primii pași în direcția studiului personalității umane netipice, adică a personalității infractorului. Astăzi numărul problemelor nerezolvate sau chiar neexaminat este cu mult mai mare decât a celor, în care a fost atinsă o anumită

claritate. Prezenta lucrare a avut drept scop să aducă la un numitor comun ideile, concepțiile și teoriile existente la etapa actuală asupra personalității criminalului, care deja au fost recunoscute de majoritatea savanților – criminologi contemporani.

4. Bibliography

- Amza, T. (2000). *Criminologie teoretică. Teorii reprezentative și politică criminologică/Theoretical criminology. Representative theories and criminological policy*. Bucharest: Lumina-Lex.
- Butoi, I.-T., & Butoi, T. (2004). *Psihologia judiciară/ Forensic psychology*. Bucharest: Editura Fundației „România de Măine”.
- Chatoor, I. (2009). *Diagnosis and Treatment of Feeding Disorders in Infants, Toddlers and Young Children*. Washington DC: Zero to Three.
- Chirică, S., Andrei, D., & Ciuce, C. (2009). *Aplicații practice ale Psihologiei Organizaționale/ Practical applications of Organizational Psychology*. Cluj-Napoca: ASCR & Cognitrom.
- Ciobanu, I. (2013). *Criminologie/Criminology*. Chișinău: F.E.-P. „Tipografia Centrală” .
- Cloninger, C., Svrakic, D., & Przybeck, T. (1993). Un model psihobiologic de temperament și caracter/A psychobiological model of temperament and character. *Arhivele Psihiatriei Generale/Archives of General Psychiatry, no 50 , 975-990*. doi:<https://doi.org/10.1001/archpsyc.1993.01820240059008>
- Costa, P., & McCrae, R. (1990). Personality disorders and the five-factor model of personality. *Journal of Personality Disorders, no 4, 362-371*.
- Craciun, C., Schuz, N., Lippke, S., & Schwarzer, R. (2012). Translating intentions into sunscreen use: An interaction of self-efficacy and appearance norms. *Psychology, Health & Medicine, 1-10*.
- Curea, I. (2018). Perspective psihologice privind profilul psihologic al deținutului/Psychological perspectives regarding the psychological profile of the detainee. *Studia Universitatis Moldaviae, no.9 (119), Education Sciences Series, 27-31*.
- Lombroso, C. (1992). *Omul delicvent/The delinquent man*. Bucharest: Măiastra.
- Mateuț, G. (2006). *Tratat de procedură penală/Treaty of criminal procedure. Vol I*. Bucharest: C.H. Beck.
- Mih, V. (2010). *Psihologie educațională/Educational psychology*. Cluj-Napoca: ASCR.
- Miller, J., & Lynam, D. (2012). *Tulburări de personalitate: teorie, cercetare și tratament/ Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*. Retrieved 02 04, 2022, from https://philpapers-org.translate.google/rec/MILAE09?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=ro&_x_tr_hl=ro&_x_tr_pto=sc
- Moffitt, T. (1993). Adolescence-Limited and Life-Course-Persistent Antisocial Behavior. *A Developmental Taxonomy Psychological Review*.
- Popa, E. (2024). Rezumatul tezei de doctor/Abstract of the doctoral thesis. Retrieved 04 04, 2024, from https://www.anacec.md/files/Popa_rezumat.pdf

- Rusnac, S. (2000). *Psihologia Dreptului/Psychology of Law*. Chişinău: Arc.
- Schaffer, H. (2010). *Introducere în psihologia copilului/ Introduction to child psychology*. Cluj-Napoca: ASCR.
- Stănoiu, R. (1995). *Criminologie/Criminology. Vol. I*. Bucharest: Oscar Print.
- Teoria personalității lui Eysenck. Modelul PEN/ Eysenck's theory of personality. The PEN model*. (2024, 01 20). Retrieved from <https://ro.warbletoncouncil.org/teoria-personalidat-eysenck-modelo-pen-5044>
- Ungureanu, A. (1999). *Prelegeri de criminologie/Criminology lectures*. Bucharest: Cugetarea.
- Visu-Petra, L., Cheie, L., & Miu, A. (2012). Working Memory and Anxiety: Exploring the Interplay of Individual Differences across Development. In T. Alloway, & R. Alloway, *Working Memory: The New Intelligence. (Frontiers in Cognitive Psychology series; series editors: Nelson Cowan and David Balota)*. New-York: Psychology Press.
- Zeca, I. (2015). Personalitatea infractorului: aspecte criminologice/ The personality of the criminal: criminological aspects. *PhD Thesis*. Retrieved 11 18, 2019, from http://www.cnaa.md/files/theses/2015/23450/ionela_zeca_thesis.pdf